

Grad Zadar kao jedinica lokalne samouprave

Čulina, Marina

Undergraduate thesis / Završni rad

2025

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:844904>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-04-03**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

**SVEUČILIŠTE U
ZAGREBU**

PRAVNI FAKULTET

Studijski centar za javnu upravu i javne financije

Stručni prijediplomski studij Javna uprava

GRAD ZADAR KAO JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE

MARINA ČULINA

Mentor:

izv.prof.dr.sc. Romea Manojlović Toman

Zagreb, veljača 2025.

SAŽETAK:

U radu se analizira Grad Zadar kao jedinica lokalne samouprave. Cilj rada je prikazati uređenje lokalne samouprave na temelju analize izabranog grada. Prikazuje se povijesni razvoj, osnovna obilježja grada, organizaciju tijela i način njihova financiranja. Naglasak se stavlja na ulogu lokalnog predstavničkog tijela, gradonačelnika te lokalne uprave i službi. Način na koji građani sudjeluju u donošenju odluka te uloga trgovačkih društva u pružanju javnih usluga nudi cjelovit uvid u funkcioniranje lokalne samouprave i njezinu važnost za razvitak zajednice. U radu se koristi analiza podatak o Gradu Zadru koji su dostupni putem službene internetske stranice kao i odgovarajući pravni propisi.

Ključne riječi: lokalna samouprava, Grad Zadar, lokalna tijela, lokalna uprava, lokalne službe, sudjelovanje građana, financiranje

ABSTRACT:

The paper analyzes the City of Zadar as a unit of local self-government. The aim of the paper is to present the organisation of local self-government in Croatia based on the analysis of the chosen city. The historical development, basic characteristics of the city, the organisation of the bodies and the method of their financing are shown. The emphasis is placed on the role of the local representative body, the mayor, and local administration and services. The way in which citizens participate in decision-making and the role of commercial companies in the provision of public services offers a complete insight into the functioning of local self-government and its importance for the development of the community. The paper analyzes the information about the City of Zadar that is available through the official website, as well as the legal regulations.

Key words: local self-government, the city of Zadar, local administration, local services, citizen participation, financing

IZJAVA O AUTORSTVU ZAVRŠNOG RADA

Ovime potvrđujem da sam osobno napisao/la završni rad pod naslovom:

GRAD ZADAR KAO JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE

i da sam njegov autor/ica.

Svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima (bilo da su u pitanju mrežni izvori, udžbenici, knjige, znanstveni, stručni ili popularni članci) u radu su jasno označeni kao takvi te adekvatno navedeni u popisu literature.

Ime i prezime:

Marina Čulina, v.r.

Datum:

25. 02.2025.

SADRŽAJ

1. UVOD

2. POVIJESNI RAZVOJ

3. OSNOVNA OBILJEŽJA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE

4. TIJELA LOKALNE SAMOUPRAVE

4.1. Lokalno predstavničko tijelo

4.2. Gradonačelnik

5. LOKALNA UPRAVA I LOKALNE SLUŽBE

5.1. Lokalna uprava

5.2. Javne službe

5.3. Trgovačka društva putem kojih se obavljaju lokalne javne službe

6. JAVNOST I NEPOSREDNO ODLUČIVANJE GRAĐANA, MJESNA SAMOUPRAVA

7. FINANCIRANJE LOKALNE SAMOUPRAVE

8. ZAKLJUČAK

LITERATURA

1. UVOD

Tema ovog rada je Grad Zadar kao jedinice lokalne samouprave. Cilj rada je prikazati elemente lokalne samouprave na primjeru Grada Zadra te izvesti zaključke o mogućim poboljšanjima u hrvatskoj lokalnoj samoupravi. Rad se temelji na analizi podataka o Gradu Zadru, u prvom redu pravnih dokumenata, ali i ostalih dokumenata dostupnih na internetskoj stranici grada.¹ Ovakav način obrade jedinice lokalne samouprave kako je upotrijebljen i u znanstvenom radu I. Lopižić.²

U drugom poglavlju rada prikazuje se povijesni razvoj grada kroz Drugi svjetski rat te u poslijeratnom razdoblju. Prikazana je uprava za vladavine kraljevine Italije, nakratko Francuske, Austrije, Nezavisne Države Hrvatske i Socijalističke Republike Hrvatske. Treće poglavlje se bavi nekim osnovnim obilježjima Grada Zadra, a četvrto predstavničkim i izvršnim tijelom. Objašnjava se rad Gradskog vijeća te se objašnjava rad gradonačelnika u zadnje četiri godine mandata budući je stranački kandidat iz stranke koja je uvjerljivo preuzela vodstvo u gradu i većini gradskih i općinskih vijeća u županiji. Peto poglavlje bavi se lokalnom upravom i lokalnim javnim službama (javnim ustanovama i javnim poduzećima) kao glavnim vršiteljima javnih poslova u lokalnim jedinicama.³ Šesto poglavlje se bavi neki od načina sudjelovanja građana u odlučivanju, dok se sedmo poglavlje bavi lokalnim proračunom te se prikazom proračuna pokazuje dinamika upravljanja prihodima i rashodima grada, ciljevima koje želi dostići sudjelujući u projektima, ali i izazovima koji se javljaju. U zaključku su sadržajno navedene neke pozitivne prakse upravljanja gradskim proračunom te izneseni prijedlozi za poboljšanje budući da je riječ o velikom gradu na strateški važnom položaju. Izražena je problematika grada s obzirom na urbanistički razvoj, nedovoljnu prometnu studiju, manjkavost kod očuvanja zelene infrastrukture grada, ali i pozitivne perspektive koje proizlaze iz Strategije razvoja urbanog područja Zadar 2021.-2027. budući da Zadar predstavlja urbano područje sa više od 50.000 stanovnika koje je prema Odluci Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije ušlo su u provedbu ITU Mehanizma.⁴

¹ <https://www.grad-zadar.hr/>

² Lopižić I., Grad Dubrovnik kao jedinica lokalne samouprave, Zagrebačka pravna revija 4 (3), 335-360.

³ Koprić, I., Marčetić, G., Musa, A., Đulabić, V., Lalić Novak, G., Upravna znanost - Javna uprava u suvremenom europskom kontekstu, Zagreb, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2021, str. 267-269.

⁴ ITU (integrirana teritorijalna ulaganja) mehanizam predstavlja instrument kohezijske politike koji se bavi urbanim razvojem, više <https://www.grad-zadar.hr/urbano-podrucje-zadar-1052/>

2. POVIJESNI RAZVOJ

Grad Zadar ima dugu povijest koja seže još u rimsko razdoblje, a kroz niz političkih promjena postao je važno središte Dalmacije.

U sastav hrvatsko-ugarske zajednice Zadar je ušao 1105. priznanjem kralja Kolomana, a njegovo ime sačuvano je i danas. Idućih pola stoljeća u sastavu Hrvatsko-Ugarskoga Kraljevstva dogodio se procvat grada, prvenstveno kroz razvoj prometne infrastrukture. Do prekida je došlo 1409. prodajom Zadra s ostacima Dalmacije Mletačkoj Republici (Ladislav Napuljski). Zadar je postao važno političko i administrativno središte mletačkih posjeda, urbani razvoj je doživio obnovom gradskih bedema te izgradnjom Morskih (1517.) i Kopnenih vrata (1543). Zadar je pod mletačkom upravom bio od 1409. do kraja 18. stoljeća, kada ulazi pod Hasburšku monarhiju. Pod kratkom francuskom vladavinom se provela modernizacija uprave i sudstva, infrastruktura je povezala zadarsko zaleđe s gradom, provedena je obnova Zadarskog sveučilišta.

Tijekom druge vladavine Austrije do 1918. osim što je zadržao status glavnog grada Dalmacije osnovan je 1861. Dalmatinski sabor, predstavničko tijelo Kraljevine Dalmacije i Hrvatske. Transvelebitska državna cesta koja je povezala Zadar sa Zagrebom i Bečom koristi se i danas. Krajem I. svj. rata grad je kratko pripojen Državi Slovenaca, Hrvata i Srba. Zadar je Rapalskim ugovorom 1920. pripojen Italiji uz Istru, Rijeku, Cres, Lošinj, Lastovo i Palagružu. Za vrijeme Drugog svjetskog rata, Zadar je dio vremena proveo u sastavu Nezavisne Države Hrvatske. Uništavajući gradsku luku radi pomorskog probitka do sjevera Italije, Nijemci su uništili više od 60% povijesne gradske jezgre.

Poslijeratnim razvojem nakon Drugog svjetskog rata postao je Zadar vojno (JNA) i gospodarsko središte Jugoslavije. Na zadarskom gradskom području živjelo je 1991. godine 76 343 stanovnika, a općinskog područja je bilo 136 572 stanovnika.⁵

U suvremenoj Hrvatskoj Grad Zadar ima status grada kao jedinice lokalne samouprave. Na prvim lokalnim izborima za gradonačelnika je izabran Ive Livljanić.⁶

⁵ <https://www.enciklopedija.hr/clanak/zadar>

⁶ [Ive Livljanić - IKA \(hkm.hr\)](#)

3. OSNOVNA OBILJEŽJA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE

Grad Zadar smješten je na središnjem dijelu Jadrana povezan s kopnenim zaleđem i razvedenom obalom otoka. Prostire se dijelom Ravnih kotara, graniči sa Šibensko-kninskom, Primorsko-goranskom i Ličko-senjskom županijom.

Grad Zadar je danas središte Zadarske županije te sa 75.062 predstavlja peti grad po veličini u Hrvatskoj.⁷ Površina Grad Zadra je 46,82 km² gustoća naseljenosti 2001. iznosila je 1485,6 dok je gustoća 2011. iznosila 1526,5.⁸

Sukladno Statutu Grada Zadra,⁹ područje Grada Zadra oduhvaća Babindub, Brgulje, Crno, Ist, Kožino, Mali Iž, Molat, Olib, Petručane, Premuda, Rava, Silba, Veli Iž, Zadar, Zapuntel (čl. 2). Sukladno Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područje (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti,¹⁰ Grad Zadar se nalazi u prvoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave, odnosno među najrazvijenijim jedinicama lokalne samouprave u Hrvatskoj.

Geoprometni položaj je u povijesti utjecao na razvitak Zadra kao kulturnog i gospodarskog središta. Zadar je gradskom lukom povezan katamaranom s otocima Silbom, Lošinjem i Pulom. Zona Gaženica je putničko-teretna luka povezana državnom cestom DC424, čvorište Zadar 2 izlazom na autocestu A1 Zagreb-Dubrovnik.¹¹

U centru grada nalazi se i marina za najam plovila, među starijima u Hrvatskoj, a postoji i zrakoplovna baza Zemunik.¹²

Grad Zadar ima grb, svoju zastavu, počasni lanac gradonačelnika i svečanu pjesmu. Način uporabe te zaštita obilježja uz opis grba, počasnog lanca gradonačelnika posebno su utvrđeni odlukom Gradskog vijeća.¹³

Dan grada Zadra obilježava se na dan Sv. Krševana, zaštitnika Grada Zadra 24. studenog.

⁷ https://web.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_01/h01_01_01_zup13_5207.html

⁸ Razvojna agencija Zadarske županije, ZADRA d.o.o., Strategija razvoja grada Zadra 2013-2020., https://www.zadra.hr/images/dokumenti/izradeni_strateski_dokunmenti/14.pdf

⁹ Glasnik Grada Zadra, broj 3/21.

¹⁰ Narodne novine, broj 3/24.

¹¹ https://geoportal.hrvatske-cestce.hr/gis?RoadCesta=1879&c=399058%2C4885400&l=hc_ce_view_cvor_portal%2Clyr_cestce_nazivi%2Chc_ce_view_link_portal%2Clyr_cestce%2Clyr_dionice%2Chc_opcine_mg&so=&z=11.0

¹³ Pročišćeni tekst Statuta Grada Zadra obuhvaća Statut Grada Zadra „Glasnik Grada Zadra“, broj 9/09 te statutarne izmjene i dopune objavljene u „Glasniku Grada Zadra“, broj: 28/10, 3/13, 9/14, 3/18, 15/19, 2/20 i 3/21.

Javna priznanja se dodjeljuju za doprinos i dostignuća posebnog značaja za Grada Zadra i njegovu. Ukoliko pojedina osoba daje doprinos Gradu Zadru, Gradsko vijeće može proglasiti tu osobu počasnim građaninom, a ukoliko ne opravda počast može se opozvati.¹⁴

Uz grb Grada Zadra i odavanje počasti građaninu, javnim priznanjima smatra se i Nagrada Grada Zadra i Nagrada za životno djelo (Zvonko Kucelin).¹⁵

Statut Grad Zadra dopušta i suradnje s drugim gradovima i općinama Zadarske županije ukoliko je to u obostranom interesu radi razvoja. Sa svih ovim općinama može osnovati i udruge. Grad Zadar može surađivati i sa jedinicama drugih država, a Odluku o uspostavljanju međusobne suradnje odnosno sklapanju sporazuma o suradnji Grada Zadra s lokalnim jedinicama drugih država donosi Gradsko vijeće. Statut Grada Zadra propisuje i da Grad Zadar podnosi inicijative, mišljenja i prijedloge nadležnim tijelima, bilo županijske ili državne razine. Takve prijedloge podnose Gradsko vijeće ili Gradonačelnik.¹⁶

Sukladno pravnom uređenju Republike Hrvatske po kojemu se prilikom određivanja poslova iz lokalnog samoupravnog djelokruga koristi opća klauzula¹⁷ što je i u skladu s čl. Europske povelje o lokalnoj samoupravi,¹⁸ Statut Grada Zadra u čl. 13. sadrži poziv na opću klauzulu te opis poslova koje on posebno obavlja.

Radi se o poslovima:

„1. uređenje naselja i stanovanje, 2. prostorno i urbanističko planiranje, 3. komunalno gospodarstvo, 4. brigu o djeci, 5. socijalnu skrb, 6. primarnu zdravstvenu zaštitu, 7. odgoj i osnovno obrazovanje, 8. kulturu, tjelesnu kulturu i šport, 9. zaštitu potrošača, 10. zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, 11. protupožarnu i civilnu zaštitu, 12. promet na svom području, 13. održavanje javnih cesta, 14. izdavanje dokumenata prostornog uređenja i građenja, 15. ostale poslove sukladno posebnim zakonima.“

Poslovi o kojima Grad Zadar odlučuje u svom djelokrugu su podložni ustavnosti i zakonitosti. Na zahtjev Grada Zadra moguće je uz ovlast od središnjeg tijela zatražiti povjeravanje poslova obrazovanja, zdravstva, prostornog i urbanističkog planiranja, gospodarski razvoj, prometnu infrastrukturu, planiranje i razvoj mreže obrazovnim, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova kao i ostale poslove prema zakonu samostalno ili u suradnji s više općina i gradova.¹⁹

¹⁴ <https://www.grad-zadar.hr/javna-priznanja-89/>

¹⁵ <https://www.grad-zadar.hr/vijest/opce-vijesti-28/prijedlozi-za-javna-priznanja-grada-zadra-za-2024-godinu-8591.html>

¹⁶ Čl. 9.-11. Statuta Grada Zadra.

¹⁷ Koprić, I., Marčetić, G., Musa, A., Đulabić, V., Lalić Novak, G., Upravna znanost - Javna uprava u suvremenom europskom kontekstu, Zagreb, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2021, str. 302-305.

¹⁸ Narodne novine- Međunarodni, 14/97, 2/07, čl. 3-4.

¹⁹ Čl. 15. Statuta Grada Zadra.

Grad Zadar može posebnom odlukom pojedine poslove iz samoupravnog djelokruga Grada prenijeti na županiju, na pojedini mjesni odbor ili ih organizirati zajednički sa drugim jedinicama lokalne samouprave.²⁰

Ove odredbe postoje kako bi se Gradu osigurala autonomije i fleksibilnost u obavljanju lokalnih poslova.

²⁰ Čl. 14. Statuta Grada Zadra.

4. TIJELA LOKALNE SAMOUPRAVE

4.1. Lokalno predstavničko tijelo

Europska povelja o lokalnoj samoupravi navodi da se pravo na lokalnu samoupravu „provodi preko vijeća ili skupština sastavljenih od članova izabranih na slobodnim i neposrednim izborima, tajnim glasovanjem na temelju općeg i jednakog biračkog prava.“²¹ Stoga se predstavničko tijelo smatra osnovnim i glavnim tijelom svake jedinice lokalne samouprave.

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi²² u čl. 27. navodi da su lokalna predstavnička tijela općinska i gradska vijeća te županijske skupštine te donose opće akte kao i obavljaju druge poslove u skladu sa zakonom i statutom.

U hrvatskoj su izbori za lokalno predstavničko tijelo uređeni Zakonom o lokalnim izborima²³ te se oni održavaju svake četvrte godine primjenom razmjernog izbornog sustava, d'Hondtovom metodom i zatvorenim listama.

Lokalni izbori održani su 1990., 1993., 1997., 2001., 2005., 2009., 2013., 2017., te 2021. godine, a novi izbori će se održati u svibnju 2025.

Predstavničko tijelo Grada Zadra je Gradsko vijeće koje ima 27 članova. Taj broj može biti i veći ukoliko je to potrebno radi osiguranja zastupljenosti nacionalnih manjina.²⁴

Lokalna predstavnička tijela imaju regulacijske, financijske, personalne, organizacijske, kontrolne i druge ovlasti.²⁵

Statut Grada Zadra u čl. 27. navodi da Gradsko vijeće:

1. donosi Statut Grada,
2. donosi Poslovnik Gradskog vijeća,
3. donosi odluke i druge opće akte kojima uređuje pitanja iz samoupravnog djelokruga Grada Zadra,
4. donosi gradski proračun, izmjene i dopune proračuna, odluku o izvršenju proračuna, godišnje izvješće o izvršenju proračuna i polugodišnje izvješće o izvršenju proračuna,
5. donosi odluku o privremenom financiranju,

²¹ ČL. 3. Europska povelja o lokalnoj samoupravi (NN 14/97, 2/07, 4/08 i 5/08) https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/1997_10_14_95.html

²² Narodne novine br. 33/2001, 60/2001, 129/2005, 109/2007, 36/2009, 125/2008, 36/2009, 150/2011, 144/2012, 123/2017, 98/2019, 144/2020

²³ Narodne novine br. 144/2012, 121/2016, 98/2019, 42/2020, 144/2020, 37/2021

²⁴ Čl. 26. Statuta Grad Zadra.

²⁵ Koprić, I., Marčetić, G., Musa, A., Đulabić, V., Lalić Novak, G., Upravna znanost - Javna uprava u suvremenom europskom kontekstu, Zagreb, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2021, str. 322-323.

6. odlučuje o stjecanju i otuđivanju nekretnina i pokretnina Grada Zadra i drugom raspolaganju imovinom čija pojedinačna vrijednost prelazi 0,5% iznosa prihoda bez primitaka ostvarenih u godini koja prethodi godini u kojoj se odlučuje o stjecanju i otuđenju pokretnina i nekretnina odnosno drugom raspolaganju imovinom, odnosno čija je pojedinačna vrijednost veća od milijun kuna,
7. odlučuje o davanju suglasnosti ili jamstva za zaduživanje pravnim osobama čiji je osnivač Grad Zadar za iznose iznad milijun kuna,
8. utvrđuje programe razvoja pojedinih djelatnosti i javnih potreba važnih za Grad Zadar,
9. osniva radna tijela, bira i razrješuje članove tih tijela,
10. bira, imenuje i razrješuje druge osobe određene zakonom, drugim propisom ili ovim Statutom,
11. donosi odluku o ustrojstvu i djelokrugu rada upravnih tijela,
12. osniva trgovačka društva, ustanove i druge pravne osobe za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za Grad Zadar, te odlučuje o njihovim statusnim promjenama i preoblikovanjima u skladu sa zakonom,
13. odlučuje o zajedničkom obavljanju poslova iz samoupravnog djelokruga s drugim jedinicama lokalne samouprave,
14. odlučuje o preuzimanju poslova iz nadležnosti Zadarske županije,
15. donosi prostorni plan i druge planove prostornog uređenja,
16. odlučuje o dugoročnom zaduživanju Grada Zadra uzimanjem kredita, zajmova i izdavanjem vrijednosnih papira,
17. daje suglasnost na prijedlog financijskog plana izvanproračunskih korisnika Grada Zadra, zajedno s donošenjem proračuna Grada Zadra,
18. daje suglasnost na polugodišnji i godišnji izvještaj o izvršenju financijskog plana izvanproračunskih korisnika Grada Zadra, zajedno s polugodišnjim i godišnjim izvještajem o izvršenju proračuna Grada Zadra,
19. odlučuje o davanju koncesija, o povjeravanju obavljanja komunalnih poslova putem ugovora, o osnivanju vlastitih pogona sukladno Zakonu o komunalnom gospodarstvu, te odlučuje o prijenosu i preuzimanju osnivačkih prava u skladu sa zakonom,
20. odlučuje o suradnji s drugim jedinicama lokalne samouprave,
21. odlučuje o pristupanju nacionalnim i međunarodnim udruženjima,
22. odlučuje o dodjeli javnih priznanja,
23. odlučuje o raspisivanju lokalnog referenduma,

24. donosi pojedinačne i druge akte iz samoupravnog djelokruga Grada Zadra u skladu sa zakonom,

25. obavlja i druge poslove koji su mu zakonom, ovim Statutom ili drugim propisom stavljeni u nadležnost.

Sukladno Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, lokalni vijećnici imaju mandat koji nije obvezujući te nije opoziv. On je i počastan budući da za obavljanje ove dužnosti ne primaju plaću. Lokalnu vijećnici ne smiju biti kazнено gonjeni zbog stavova iznesenih na vijeću, a Zakon propisuje i inkompatibilitet mandata. Jednom u mandatu svoju dužnost mogu staviti u mirovanje.²⁶

Statut Grada Zadra navodi da gradski vijećnici moraju sudjelovati na sjednicama Gradskog vijeća, predlagati donošenje općih akata, osim proračuna grada i drugih akata i podnositi amandmane na prijedloge općih akata, postavljati pitanja iz djelokruga rada Gradskog vijeća, postavljati pitanja Gradonačelniku i zamjeniku Gradonačelnika, sudjelovati na sjednicama radnih tijela Gradskog vijeća i na njima raspravljati, a u tijelima kojih je član i glasovati, imaju pravo na naknadu u skladu s odlukom koju donosi Gradsko vijeće te imaju pravo osnivati klubove vijećnika, sukladno odredbama Poslovnika.

Osim toga, članovi Gradskog vijeća imaju pravo uvida u registar birača za vrijeme dok obavljaju dužnost. Član Gradskog vijeća ima pravo na opravdani izostanak s posla radi sudjelovanja u radu Gradskog vijeća i njegovih radnih tijela, sukladno sporazumu s poslodavcem te ne može biti kazнено gonjen niti odgovoran na bilo koji drugi način zbog glasovanja, izjava ili iznesenih mišljenja i stavova na sjednicama Gradskog vijeća.²⁷

U mandatnom periodu 2021.-2025. Gradsko vijeće Grada Zadra imalo je 27 članova. Predsjednik gradskog vijeća bio je Marko Vučetić, koji je na prošlim izborima tijesno izgubio u borbi za poziciju gradonačelnika te je postao predsjednik gradskog vijeća, iako je iz stranke koja nema većinu u vijeću.²⁸

Potpredsjednici Vijeća su Enio Meštrović i Bruno Milin.²⁹

²⁶ Čl. 30.-31. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

²⁷ Čl. 31. Statuta.

²⁸ <https://www.vecernji.hr/vijesti/i-marko-vucetic-napusta-politiku-zadrani-se-boje-svoje-sjene-a-ja-sam-za-sve-ili-nista-zadar-to-ne-bi-podnio-1834186>

²⁹ <https://www.grad-zadar.hr/gradsko-vijece-77/>

Tablica: Gradski vijećnici Grada Zadra

Stranka	KLUB VIJEĆNIKA – HDZ, HSP i SU	SDP	KLUB VIJEĆNIKA – GRUPE BIRAČA	NEZAVISNI VIJEĆNIK	KLUB VIJEĆNIKA – AM
Broj vijećnika	9	5	6	4	3
Ime i prezime	Bruno Milin Marjana Bakmaz Matilda Karamatić Brčić Davor Karlović Ante Kolega Mate Marić Violeta Valjan Vukić Marija Petani Duško Vuković	Marko Vučetić Loreta Stipčević Nino Mrčela Daniel Radeta Danijela Vukoša	Enio Meštrović Vito Dovranić Drita Dunatov Anadia Kožul Željko Krizman Rino Rados	Damir Biloglav Damir Burčul Adela Frank Mate Lukić	Marjana Botić Ante Rubeša Roko Tadin

Izvor: autorica na temelju web stranice³⁰

Gradsko vijeće ima predsjednika i dva potpredsjednika. Jedan potpredsjednik se bira iz reda predstavničke većine, a drugi iz reda predstavničke manjine na njihov prijedlog.³¹

Predsjednik Gradskog vijeća:

1. predstavlja Vijeće,
2. saziva sjednice Vijeća, predlaže dnevni red, predsjedava sjednicama i potpisuje akte Vijeća,

³⁰ <https://www.grad-zadar.hr/gradsko-vijece-77/>

³¹ Čl. 28. Statuta Grada Zadra.

3. brine o javnosti sjednica Gradskog vijeća,
4. predlaže dnevni red Gradskog vijeća,
5. upućuje prijedloge ovlaštenih predlagatelja u propisani postupak,
6. brine o postupku donošenja odluka i općih akata,
7. usklađuje rad radnih tijela,
8. brine o izvršavanju dužnosti članova Gradskog vijeća i ostvarivanju njihovih prava,
9. obavlja druge poslove utvrđene Poslovníkom.³²

Sukladno podacima sa internetske stranice Grada Zadra, sjednice Gradskog vijeća se redovito održavaju te ih je 2024. održano 11. od ukupno 36 u mandatu. Grad Zadar redovito objavljuje i odgovore na pitanja lokalnih vijećnika čime se pokazuje njihova aktivnost.³³

Sukladno čl. 32. Statuta, Gradsko vijeće osniva stalne ili povremene odbore i druga radna tijela za proučavanje i razmatranje pojedinih pitanja, za pripremu i podnošenje odgovarajućih prijedloga iz nadležnosti Gradskog vijeća, za praćenje izvršavanja odluka i općih akata Gradskog vijeća, za koordinaciju u rješavanju pojedinih pitanja te za izvršavanje određenih poslova i zadataka za Gradsko vijeće.

Ukupno takvih odbora ima 16:

Mandatno povjerenstvo, Odbor za izbor i imenovanje, Odbor za statut i poslovnik, Odbor za pritužbe i prijedloge građana, Odbor za programe razvoja otoka, Odbor za socijalnu skrb i zdravstvo, Odbor za međugeneracijsku solidarnost, Odbor za odgoj, obrazovanje, kulturu i šport, Odbor za zaštitu okoliša, prostorno uređenje i komunalnu djelatnost, Odbor za proračun i financije, Odbor za utvrđivanje prijedloga naziva ulica, trgova, područja te javnih ustanova i trgovačkih društava Grada Zadra, Odbor za poticanje i razvitak gospodarstva i gospodarenje gradskom imovinom, Odbor za dodjelu javnih priznanja, Odbor za međugradsku i međunarodnu suradnju, Odbor za mladež, Odbor za ravnopravnost spolova, Odbor za nacionalne manjine, komisija za davanje u najam stanova u vlasništvu Grada Zadra.³⁴

³² Čl. 29. Statuta

³³ <https://www.grad-zadar.hr/odgovori-na-vijecnicka-pitanja-1219/>

³⁴ <https://www.grad-zadar.hr/radna-tijela-gradskog-vijeca-729/>

4.2. Gradonačelnik

Sukladno klasifikaciji S. Ivaniševića postoje četiri varijante izvršnog sloja: monokratska u kojoj samo jedna osoba obavlja izvršnu funkciju, odborska gdje je to veći broj osoba te komiteti u kojima funkciju izvršnog sloja obavljaju odbori predstavničkog tijela.³⁵

U Hrvatskoj je primijenjena monokratska varijanta te se gradonačelnik bira neposredno na lokalnim izborima. Ova varijanta izvršnog sloja postoji od 2009., dok je u periodu 1993.-2009. postojao odborski tip izvršnog sloja, a to se očitovalo kroz poglavarstvo.³⁶

U skladu s čl. 48. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi koji uređuje ovlasti izvršnog tijela, čl. 36. Statuta Grada Zadra navodi da gradonačelnik 1. predlaže Gradskom vijeću donošenje općih akata i drugih akata, te je jedini predlagatelj proračuna grada, 2. donosi opće i pojedinačne akte kada je na to ovlašten propisima, daje mišljenja o prijedlozima akata koje Gradskom vijeću podnose drugi ovlašteni predlagatelji, izvršava i osigurava izvršavanje općih akata Gradskog vijeća, utvrđuje prijedlog gradskog proračuna, izmjena i dopuna proračuna, odluke o izvršenju proračuna, godišnjeg izvješća o izvršenju proračuna i polugodišnjeg izvješća o izvršenju proračuna, odgovoran je za planiranje i izvršenje proračuna, upravlja nekretninama, pokretninama i imovinskim pravima u vlasništvu Grada u skladu s zakonom, ovim Statutom i općim aktom Gradskog vijeća, odlučuje o stjecanju i otuđivanju nekretnina i pokretnina Grada Zadra i drugom raspolaganju imovinom, čija pojedinačna vrijednost ne prelazi 0,5 iznosa prihoda bez primitaka ostvarenih u godini koja prethodi godini u kojoj se odlučuje o stjecanju i otuđivanju nekretnina i pokretnina, odnosno drugom raspolaganju imovinom, a najviše do 1.000.000,00 kuna, odlučuje o davanju suglasnosti ili jamstva za zaduživanje pravnim osobama čiji je osnivač Grad Zadar za iznos do milijun kuna; upravlja приходima i rashodima Grada u skladu sa zakonom, ovim Statutom i općim aktima Gradskog vijeća, upravlja raspoloživim novčanim sredstvima na računu proračuna Grada, može imenovati savjetnike u pojedinim područjima, donosi pravilnik o unutarnjem redu za upravna tijela Grada, imenuje i razrješava pročelnike upravnih tijela Grada, imenuje i razrješava predstavnike Grada Zadra u tijelima javnih ustanova i drugih pravnih osoba kojih je Grad Zadar osnivač, osim ako posebnim zakonom nije drugačije određeno, a odluku o imenovanju i razrješavanju dužan je objaviti u prvom broju Glasnika Grada Zadra koji slijedi nakon donošenja te odluke, utvrđuje plan prijma u službu u upravna tijela Grada, čini skupštinu trgovačkih

³⁵ Ivanišević, S., Izvršne institucije u lokalnoj samoupravi, Zagreb, Institut za javnu upravu, 2008.

³⁶ Koprić, I., Marčetić, G., Musa, A., Đulabić, V., Lalić Novak, G., Upravna znanost - Javna uprava u suvremenom europskom kontekstu, Zagreb, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2021, str. 325.

društava kojih je Grad Zadar osnivač, član je skupštine trgovačkih društava kojih je Grad Zadar suosnivač, predlaže izradu prostornog plana kao i njegove izmjene i dopune na temelju obrazloženih i argumentiranih prijedloga fizičkih i pravnih osoba, usmjerava djelovanje upravnih tijela Grada Zadra u obavljanju poslova iz njihovog samoupravnog djelokruga te obavlja nadzor nad zakonitošću njihovog rada, podnosi Gradskom vijeću odgovarajuća izvješća, zaključuje ugovore i druge pravne poslove u skladu sa zakonom i drugim propisima, obavlja nadzor nad zakonitošću rada tijela mjesnih odbora, daje punomoći za zastupanje Grada Zadra, u pojedinim stvarima, obavlja druge poslove koji su mu stavljeni u nadležnost zakonom, drugim propisom, ovim Statutom ili općim aktom.

U periodu 2021.-2025. gradonačelnik Grada Zadra je dr. sc. Branko Dukić,³⁷ a njegov zamjenik je Ante Babić, dipl. iur. Zamjenik se bira zajedno s Gradonačelnikom i može obavljati određene poslove iz njegovog djelokruga, uz obvezu pridržavanja uputa gradonačelnika. Odgovornost Gradonačelnika ne prestaje povjeravanjem poslova zamjeniku.³⁸ Ako mandat Gradonačelniku prestane u prve dvije godine mandata, održat će se novi izbori za Gradonačelnika, ali ako mandat prestane nakon više od dvije godine, a mandat nije prestao i njegovom zamjeniku, zamjenik gradonačelnika preuzima funkciju gradonačelnika do održavanja redovnih izbora. Ako mandat prestane samo zamjeniku gradonačelnika, novi izbori se ne održavaju.³⁹

U svome radu gradonačelnik donosi niz odluka te je tako samo u siječnju 2024. doneseno je osam odluka.⁴⁰

Gradonačelnik Grada Zadra ima ključnu odgovornost za ustavnost i zakonitost obavljanja poslova unutar djelokruga rada gradske uprave, uključujući akte upravnih tijela Grada. Gradonačelnik je dužan dva puta godišnje podnositi polugodišnje izvješće o svom radu Gradskom vijeću. Prvo izvješće treba biti dostavljeno do 31. ožujka za razdoblje od srpnja do prosinca prethodne godine, dok drugo izvješće treba biti podneseno do 30. rujna za razdoblje od siječnja do lipnja tekuće godine. Gradonačelnik Grada Zadra ima pravo obustaviti primjenu općeg akta Gradskog vijeća ako ocijeni da je tim aktom povrijeđen zakon ili drugi propis. Odluku o obustavi mora donijeti u roku od osam dana od donošenja općeg akta. Također, može

³⁷ Rođen je 27. ožujka 1966. godine u Zadru, istaknuti je liječnik i političar. Nakon završetka medicinskog fakulteta u Rijeci 1992. godine, staž je započeo u Općoj bolnici Zadar, a u Domovinski rat uključio se kao liječnik u 134. gardijsku brigadu. Bio je pročelnik Odjela ginekologije i opstetricije u Općoj bolnici Zadar. Član je stručnih društava, aktivno sudjeluje u humanitarnim akcijama. U političkom životu aktivno se pridružio Hrvatskoj demokratskoj zajednici (HDZ) 2006. godine, a 2009. godine djeluje kao gradski vijećnik. Predsjednik mjesnog odbora postao je 2017. godine, a u predsjedništvu gradskog odbora HDZ Zadar je od 2016. godine-
<https://www.grad-zadar.hr/gradonacelnik-79/>

³⁸ Čl. 40.-41. Statuta Grada Zadra.

³⁹ Čl. 42. Statuta Grada Zadra.

⁴⁰ <https://www.grad-zadar.hr/odluke-gradonacelnika-2024-1276/>

zatražiti od Gradskog vijeća da u istom roku otkloni uočene nedostatke. Ako Gradsko vijeće ne postupi po tom zahtjevu, Gradonačelnik je dužan nadležno državno tijelo u čijem je djelokrugu navedeni akti i dostaviti mu odluku o obustavi. Ako predstavničko tijelo ne otkloni uočene nedostatke u istom roku, Gradonačelnik je obavezan obavijestiti nadležno tijelo državne uprave i dostaviti mu odluku o obustavi.⁴¹

Gradonačelnik i zamjenik mogu se opozvati putem referenduma prema odredbama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi i Statuta. Referendum za opoziv Gradonačelnika i zamjenika moguće je raspisati na prijedlog 20% birača ili 2/3 članova predstavničkog tijela, a odluka o opozivu donesena je ako se većina birača izjasni za opoziv uz uvjet da iznosi najmanje jednu trećinu ukupnog broja birača.⁴²

⁴¹ Čl. 37.-39. Statuta Grada Zadra.

⁴² Čl. 45.-46. Statuta Grada Zadra.

5. LOKALNA UPRAVA I LOKALNE SLUŽBE

5.1. Lokalna uprava

Radi obavljanja poslova samoupravnog osnivaju se upravna tijela i službe Grada. Odluku o broju i organizacijski gradske uprave donosi Gradsko vijeće Grada Zadra. Na čelu svakog upravnog tijela i službe se nalazi pročelnik kojeg imenuje gradonačelnik na temelju javnog natječaja.⁴³

Statut Grada Zadra u čl. 49. definira nadležnost gradskih upravnih tijela kao „izvršavaju zakone i druge propise, odluke i druge opće akte Gradskog vijeća i Gradonačelnika, prate stanje u upravnim područjima za koja su osnovana, rješavaju u upravnim stvarima, provode nadzor, poduzimaju mjere na koje su zakonom ili drugim propisom ovlaštena, pripremaju odluke i druge opće akte te obavljaju i druge poslove“. Time se vidi njihova izvršna funkcija, tj. funkcija u sustavu uprave kao grane izvršne vlasti. Budući da je Gradonačelnik čelnik izvršne vlasti Grada, svi pročelnici kao i sva upravna tijela za svoj rad odgovaraju njemu te ih on usmjerava te brine za zakonito i pravilno obavljanje poslova. U obavljanju poslova pročelnici moraju izvršavati upute Gradonačelnika osim kada su one protuustavne ili protuzakonite, kada su ih dužni odbiti.⁴⁴

U mandatu 2021.-2025. Grad Zadar je imao 13 upravnih odjela: Upravni odjel za poslove kabineta Gradonačelnika, Upravni odjel za prostorno uređenje i graditeljstvo, Upravni odjel za komunalne djelatnosti i zaštitu okoliša, Upravni odjel za gospodarstvo, obrtništvo i razvitak otoka, Upravni odjel za gradsku samoupravu i opće poslove, Upravni odjel za kulturu i šport, Upravni odjel za odgoj i školstvo, Služba za unutarnju reviziju, Upravni odjel za financije, Upravni odjel za gospodarenje gradskom imovinom, Upravni odjel za socijalnu skrb i zdravstvo, Upravni odjel za EU fondove, Upravni odjel za poslove Gradonačelnika i Gradskog vijeća.⁴⁵

U ovim tijelima zaposleno je 173 osoba.⁴⁶ Većina ovih osoba ima status lokalnih službenika ili namještenika te su im položaj, prava i dužnosti uređeni Zakonom o službenicima i

⁴³ Čl. 48. Statuta Grada Zadra.

⁴⁴ Čl. 50. Statuta Grada Zadra.

⁴⁵ <https://www.grad-zadar.hr/upravni-odjeli-i-strucne-sluzbe-80/>

⁴⁶ <https://www.057info.hr/vijesti/2024-03-06/je-li-se-povecava-broj-zaposlenih-u-gradskoj-upravi-u-odjelu-za-socijalnu-skrb-savim-sigurno/>

namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.⁴⁷ Bitno je spomenuti da Grad Zadar ima i vlastiti Etički kodeks.⁴⁸ U njemu su opisana pravila ponašanja službenika i namještenika Grada Zadra. Cilj Kodeksa je ostvarenje zajedničkog interesa i povjerenja građana u lokalnu samoupravu promicanjem etičkih i moralnih načela ponašanja službenika i namještenika. Službenici i namještenici moraju se pridržavati načela zakonitosti, pravne sigurnosti, efikasnosti u radu, izvršavanja radnih obveza, profesionalne komunikacije, sprječavanja sukoba interesa, zabrane diskriminacije, zabrane mobbinga, čuvanja službene tajne, čuvanja imovine Grada, pristupačnosti u radu, profesionalnog odijevanja, međusobne suradnje kao i poticanja napredovanja. Kodeks propisuje i imenovanje Povjerenika za etiku kojeg imenuje Gradonačelnik u trajanju četiri godine. Povjerenik ne smije radi obavljanja službe biti u nepovoljnijem položaju od drugih službenika. Drugostupanjsko tijelo koje odlučuje u slučaju etičkih povreda je Etičko povjerenstvo koje rješava prigovore i prati usklađenost kodeksa s međunarodnim standardima.

5.2. Javne službe

Negospodarske javne službe najčešće se obavljaju u obliku javnih ustanova ako organizacijskog oblika koji imaju svoju tradiciju još u francuskoj javnoj upravi kraja 19. stoljeća.⁴⁹ U Republici Hrvatskoj, ustanove su uređene Zakonom o ustanovama.⁵⁰ Navedeni Zakon u čl. 7. navodi da ustanovu mogu osnovati Republika Hrvatska, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru svog samoupravnog djelokruga te druge pravne ili fizičke osobe ako je to izrijekom dopušteno posebnim zakonom.

Grad Zadar, u okviru svog samoupravnog djelokruga, osigurava obavljanje javnih službi koje zadovoljavaju svakodnevne potrebe građana, uključujući komunalne, gospodarske i društvene djelatnosti, sukladno zakonu. Komunalne djelatnosti se obavljaju kao javna služba. Za njihovo obavljanje Grad može osnovati vlastite pogone ili ih povjeriti koncesijama pravnim i fizičkim osobama ili s pravnim i fizičkim osobama sklopiti ugovore o povjeravanju poslova.⁵¹

⁴⁷ Narodne novine, br. 86/08, 61/11, 4/18, 112/19.

⁴⁸ <https://www.grad-zadar.hr/eticki-kodeks-1296/>

⁴⁹ Koprić, I., Marčetić, G., Musa, A., Đulabić, V., Lalić Novak, G., Upravna znanost - Javna uprava u suvremenom europskom kontekstu, Zagreb, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2021, str. 257.

⁵⁰ Narodne novine, br. 76/93, 29/97, 47/99, 35/08, 127/19, 151/22.

⁵¹ Čl. 52. Statuta Grada Zadra. Statut ne navodi, no važan način pružanja ovih službi je i javno-privatno partnerstvo - Koprić, I., Marčetić, G., Musa, A., Đulabić, V., Lalić Novak, G., Upravna znanost - Javna uprava u suvremenom europskom kontekstu, Zagreb, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2021, str. 266.

Za obavljanje društvenih djelatnosti za koje je zakonom određeno da se obavljaju kao javne službe, Grad osniva javne ustanove. Ako u zakonu nije navedeno da se obavljaju kao javne službe, grad osniva ustanove. Pravne osobe koje osniva Grad su samostalne u poslovanju, uz mogućnost ograničenja u stjecanju i raspolaganju imovinom. Gradonačelnik prati rad trgovačkih društava i ustanova koje Grad osniva, a ove pravne osobe izvješća o radu podnose Gradonačelniku i Gradskom vijeću. Skupštine trgovačkih društava i upravna vijeća ustanova imaju obvezu podnošenja izvješća o radu i financijskih izvješća Gradonačelniku, koji ih razmatra i upućuje Gradskom vijeću, u skladu s relevantnim zakonima i općim aktima.⁵²

Ustanove Grada Zadra

KULTURA:

Kulturno vijeće Grada Zadra

Hrvatsko narodno kazalište

Gradska knjižnica

Koncertni ured Zadar

Glazbene večeri u sv. Donatu

OSNOVNO ŠKOLSTVO I PREDŠKOLSKI ODGOJ:

OSNOVNE ŠKOLE:

Osnovna škola Stanovi

Osnovna škola Krune Krstića

Osnovna škola Petra Preradovića

Osnovna škola Šimuna Kožičića Benje

Osnovna škola Šime Budinića

Osnovna škola Smiljevac

Osnovna škola Bartula Kašića

Osnovna škola Voštarnica

Osnovna škola Zadarski Otoci

DJEČJI VRTIĆI:

Dječji vrtić Radost

Dječji vrtić Sunce

⁵² Čl. 53.-55. Statuta Grada Zadra.

Dječji vrtić Latica

Pučko otvoreno učilište Zadar

Područje rada:

rano učenje stranih jezika za djecu (engleski ,talijanski, njemački)
strani jezici za odrasle (engleski, talijanski, njemački – verificirani od MZO-a, francuski, španjolski, turski i ruski) kroj i šivanje, aranžiranje cvijeća te osnovna škola za odrasle

JAVNA VATROGASNA POSTROJBA

Gradske ustanove i poduzeća

Vlasništvo:

Grad Zadar 87,7%

Općina Poličnik 5,2%

Općina Bibinje 4,7%

Općina Zemunik Donji 2,4%

RAZVOJNA AGENCIJA ZADARSKE ŽUPANIJE

Zadarska županija 60%

Grad Zadar 40%

Izvor: autorica na temelju web stranice⁵³

Prema podacima dostupnim na službenim web stranicama Grad, može se vidjeti da je Grad Zadar osnovao veliki broj ustanova u raznim društvenim područjima, posebice u području osnovnog školstva. Javna vatrogasna postrojba pokazuje i suradnju Grada Zadra sa okolnim općinama.

5.3. Trgovačka društva putem kojih se obavljaju lokalne javne službe

Trgovačka društva su dio javnog sektora. Njihove karakteristike koje su zajedničke sa javnom upravom su djelovanje u javnom interesu, obavljanje javnih posla, opći i politički nadzor na

⁵³ <https://www.grad-zadar.hr/trazilica/ustanove>

njima.⁵⁴ Lokalna trgovačka društva se osnivaju u lokalnom interesu i djeluju po pitanju privatnog prava. To su društva s ograničenom odgovornošću, komunalna poduzeća i sl. Trgovačka društva su dio funkcionalnog upravnog sustava, odnosno povezana su istom djelatnošću.⁵⁵

Gradonačelnik prati rad, daje preporuke i poduzima mjere prema trgovačkim društvima kojih je vlasnik Grad Zadar. Skupština trgovačkih društava ustanova dužni su podnijeti izvješće o radu i financijska izvješća gradonačelniku koji ih razmatra i upućuje Gradskom vijeću.⁵⁶

Popis trgovačkih društava kojih je vlasnik Grad Zadar

NASADI d.o.o.
100% vlasništvo Grada Zadra

TRŽNICA ZADAR d.o.o.
100% vlasništvo Grada Zadra

ODVODNJA d.o.o.
100% vlasništvo Grada Zadra

LIBURNIJA d.o.o.
58,83 % vlasništvo Grada Zadra

ČISTOĆA d.o.o.
59,49% vlasništvo Grada Zadra

VODOVOD d.o.o.
71,18% vlasništvo Grada Zadra

ZADARSKI ŠPORT
100% vlasništvo Grada Zadra

OBALA I LUČICE d.o.o.
100% vlasništvo Grada Zadra

ŠC VIŠNJK d.o.o.
100% vlasništvo Grada Zadra

INOVATIVNI ZADAR d.o.o za poticanje i razvoj poduzetništva, informacijskih i komunikacijskih tehnologija
100% vlasništvo Grada Zadra

⁵⁴ Koprić, I., Marčetić, G., Musa, A., Đulabić, V., Lalić Novak, G., Upravna znanost - Javna uprava u suvremenom europskom kontekstu, Zagreb, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2021, str. 4.

⁵⁵ Koprić, I., Marčetić, G., Musa, A., Đulabić, V., Lalić Novak, G., Upravna znanost - Javna uprava u suvremenom europskom kontekstu, Zagreb, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2021, str. 9

⁵⁶ Čl. 55. Statuta Grada Zadra.

EKO d.o.o. 51% vlasništvo Grada Zadra

Izvor: autorica na temelju web stranice⁵⁷

Podaci sa službene web stranice Grada Zadra pokazuju da je grad osnovao niz društva sa ograničenom odgovornošću u kojima ima 100% ili većinsko vlasništvo. Zaposlenici u ovim trgovačkim društvima nisu zaposlenici Grada Zadra te nemaju status lokalnih službenika ili namještenika. Ipak, zbog vlasništva Grada oni su sa Gradom povezani. Na stranicama Grada ne postoji podataka o ukupnom broju zaposlenim u ovim poduzećima, ali primjerice na stranici Liburnija d.o.o. može se vidjeti da ima oko 250 zaposlenih⁵⁸ što čini široki javni sektor Grada Zadra.

⁵⁷ <https://www.grad-zadar.hr/trazilica/ustanove>

⁵⁸ <https://liburnija-zadar.hr/o-nama/>

6. JAVNOST I NEPOSREDNO ODLUČIVANJE GRAĐANA, MJESNA SAMOUPRAVA

Danas se može govoriti o tradicionalnim oblicima sudjelovanja građana (referendum, građanska inicijativa, skupština svih građana, oblici submunicipalne samouprave i konzultativni zborovi građana) kao i o novim oblicima sudjelovanja (neposredno biranje načelnika, njihov opoziv, jačanje lokalnog vodstva i nezavisni lokalni politički akteri).⁵⁹ Slijedeći Zakon o lokalnoj i područnoj regionalnoj samoupravi Statut Grada poznaje sljedeće oblike sudjelovanja građana: referendum, zbog građana, građanska inicijativa, mjesna samouprava.

6.1.Referendum

Referendum se može raspisivati za odlučivanje o promjenama Statuta, općim aktima ili pitanjima lokalnog značaja, a raspisuje ga Gradsko vijeće. Prijedlog za raspisivanje može dati jedna trećina članova Gradskog vijeća, Gradonačelnik, 20 % ili većina mjesnih odbora. Predstavničko tijelo mora se izjasniti o prijedlogu u roku od 30 dana, a odluka se donosi većinom glasova. Referendum može predložiti najmanje 20% birača u jedinici, a predsjednik Gradskog vijeća dužan je dostaviti prijedlog tijelu državne uprave u roku 30 dana. Tijelo državne uprave ima 60 dana da utvrdi ispravnost prijedloga, ako je prijedlog ispravan, Gradsko vijeće mora raspisati referendum u roku od 30 dana. Odluka tijela državne uprave o neispravnosti prijedloga može se osporiti samo upravnim sporom pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske. Statut predviđa mogućnost savjetodavnog referenduma predstavničkog tijela.⁶⁰

Podaci iz hrvatske lokalne samouprave pokazuju da se referendumima rijetko održavaju⁶¹ te u posljednjem mandatu u Gradu Zadru nije održan nije jedan referendum.

⁵⁹ Koprić I., Klarić, M., *Noviji razvoj lokalne demokracije u Hrvatskoj*, Hrvatska i komparativna javna uprava: časopis za teoriju i praksu javne uprave, Vol. 15 No. 2, 2015., *Noviji razvoj lokalne demokracije u Hrvatskoj*, 389-414, <https://hrcak.srce.hr/clanak/298339>

⁶⁰ Čl. 18. Statuta o Gradu Zadru.

⁶¹ Manojlović Toman Romea, Tijana Vukojičić Tomić: *Načelo demokracije Europske povelje o lokalnoj samoupravi i sudjelovanje građana u hrvatskoj lokalnoj samoupravi*. U: I. Koprić, 2018, *Europeizacija hrvatske lokalne samouprave*, Zagreb: Institut za javnu upravu, str. 343-371.

6.2. Zbor građana

Zborovi građana predstavljaju fakultativni i neobvezujući oblik sudjelovanja građana. Zborovi građana su mehanizam za uključivanje građana u lokalno odlučivanje, omogućava izravno sudjelovanje koje je važno za potrebe, interese njihove zajednice.⁶²

Mjesni zbori se mogu sazvati radi izjašnjavanja o pitanjima i prijedlozima iz samoupravnog djelokruga općine ili grada, a saziva ih vijeće mjesnog odbora. Zborove građana može sazvati i Gradsko vijeće i Gradonačelnik. Mjesni zbor se može sazvati za cijelo područje mjesnog odbora ili njegov dio, a ako ga saziva gradonačelnik onda se može sazvati za cijelo područje grada ili njegov dio. Odluke se donose javnim glasovanjem, osim ako se većinom prisutnih ne odluči za tajno izjašnjavanje. Mišljenje zborova građana obvezatno je za mjesni odbor, a savjetodavno gradskom vijeću i gradonačelniku. Način sazivanja i rada zborova uređuje se općim aktom u skladu sa zakonom i statutom.⁶³

Na stranici Grada nema podataka o održanim zborovima građana.

6.3. Građanska inicijativa

Građani grada Zadra imaju pravo predlagati donošenje općih akata ili rješavanje pitanja od lokalnog značaja Gradskom vijeću, kao i podnositi peticije. Prijedlozi i peticije moraju biti podneseni od strane najmanje 10% birača, a mogu se podnositi i elektroničkim putem, u skladu s tehničkim mogućnostima Grad Zadra. Ako je građanska inicijativa podnesena, Gradsko vijeće mora odgovoriti na prijedloge najkasnije u roku od tri mjeseca od dana zaprimanja. Način podnošenja prijedloga i peticija je reguliran Statutom Grada Zadra.⁶⁴

Jedan od primjera aktiviranja građana je Zadarska Udruga Svjetlo koja je pokrenula peticiju radi neadekvatnog prostora u kojem djeluje što bi rezultiralo ukidanjem licence za rad. Građani su pokrenuli peticiju kako bi Grad Zadar osigurao prostor Udruzi koja srbi o osobama s mentalnim oštećenjima s ciljem unaprjeđenja njihova odgoja, obrazovanja, zapošljavanja i slično. Pročelnik ureda Gradonačelnika Ante Ćurković se očitovao na peticiju rješavanjem

⁶² Manojlović Toman Romea, Tijana Vukojičić Tomić: Načelo demokracije Europske povelje o lokalnoj samoupravi i sudjelovanje građana u hrvatskoj lokalnoj samoupravi. U: I. Koprić, 2018, Europeizacija hrvatske lokalne samouprave, Zagreb: Institut za javnu upravu, str. 355-356.

⁶³ Čl. 21. Statuta Grada Zadra.

⁶⁴ Čl. 22. Statuta Grada Zadra.

problema pronalaska adekvatnog prostora budući jedan namijenjeni prostor nije odgovarao djelatnostima Udruge.⁶⁵

6.4.Mjesna samouprava

Mjesna samouprava je važan oblik jačanja sudjelovanja građana koja je poznata u mnogim zemljama. Ona osigurava ulaznu i izlaznu legitimnost jer omogućuje građanima i da sudjeluju o radu lokalnih tijela i da dobivaju informacije u radu.⁶⁶ Hrvatska mjesnu samoupravu ima od osamostaljenja, a kao temeljni oblici mjesne samouprave pojavljuje se mjesni odbori, gradski kotari, a u Gradu Zagrebu i gradske četvrti. Svi oblici mjesne samouprave u Hrvatskoj imaju pravnu osobnost.⁶⁷

Tijela mjesnog odbora čine vijeće mjesnog odbora i predsjednik vijeća koji svoju dužnost obavljaju počasno. Članovi vijeća biraju se na neposrednim izborima, tajnim glasovanjem, razmjernim izbornim sustavom. Za člana vijeća može biti biran građanin s biračkim pravom i prebivalištem na području oblika mjesne samouprave. Postupak izbora uređuje predstavničko tijelo, ali prateći odredbe koje se odnose na lokalne izbore za predstavnička tijela.⁶⁸

Prema članku 59. Statuta, Vijeće mjesnog odbora donosi program rada, pravila, plan za razvoj komunalne infrastrukture, poslovnik, financijski plan i godišnji obračun, te obavlja druge poslove utvrđene zakonom i Statutom. Vijeće također odlučuje o korištenju proračunskih sredstava, predlaže osnivanje novih mjesnih odbora, surađuje s drugim odborima i udrugama, te obavlja poslove u skladu s odlukama Gradskog vijeća i Gradonačelnika.

Broj članova mjesnog odbora određuje se prema broju stanovnika mjesnog odbora. Vijeće mjesnog odbora ima: - pet članova u mjesnom odboru koji ima do 2.000 stanovnika, - sedam članova u mjesnom odboru koji ima od 2.000 do 5.000 stanovnika. - devet članova u mjesnom odboru koji ima više od 5.000 stanovnika.⁶⁹

⁶⁵ <https://zadarskitjednik.hr/grad-zadar/udruga-svjetlo-pokrenula-peticiju-za-dobivanje-novog-prostora-prijeti-im-ukidanje-licence-za-rad-2509402>

https://www.peticijeonline.com/molimo_grad_zadar_da_osigura_prostor_udruzi_svjetlo_zadar?fbclid=IwAR2blhzup-PB6yZEyWbt4HxUM7yKwAz7Y3IV1TWKf7xCBs3ywcPzBrDlwbI

⁶⁶ Manojlović Toman Romea, Tijana Vukojičić Tomić, Ivan Koprić, Neuspješna europeizacija hrvatske mjesne samouprave: nedovoljna atraktivnost ili loše institucionalno oblikovanje, Godišnjak Akademije pravnih znanosti Hrvatske, Vol. X No. 1, 2019, str. 185-210., <https://hrcak.srce.hr/222955>
str.188

⁶⁷ Čl. 57.-66. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

⁶⁸ Čl. 61. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

⁶⁹ Čl. 58 Statuta Grada Zadra.

Sredstva za rad mjesnih odbora se određuju u gradskom proračunu, a stručne i administrativne poslove za mjesne odbore obavljaju gradska tijela.⁷⁰ Vijeća mjesnih odbora su odgovorna Gradonačelniku za zakonitost svog rada te on vrši nadzor nad njihovim radom.⁷¹

Grad Zadar ima 37 mjesnih odbora: Arbanasi, Jazine II, Bili brig, Bokanjac, Brodarica, Brgulje, Crno, Crvene kuće, Diklo, Dračevac, Sinjoretovo, Ist, Jazine I, Kožino, Maslina, Mali Iž, Mali Iž – Porovac, Mala Rava, Molat, Novi Bokanjac, Olib, Petrčane, Ploča, Plovanija, Premuda, Puntamika, Ričina, Smiljevac, Silba, Stanovi, Veli Iž, Vela Rava, Vidikovac, Višnjik, Voštarnica, Poluotok, Zapuntel.⁷²

Kao i u većem djelu Hrvatske, mjesni odbori u Gradu Zadru nisu dovoljno iskorišteni te se njihove ovlasti mogu proširiti.⁷³ Internetska stranica Grada Zadra nudi popis mjesnih odbora, imena članova vijeća i kontakt podatke što je pohvalno.⁷⁴ Međutim, nedostaju podaci o radu odboru, o njihovim aktivnostima što znači da nisu dovoljno iskorišteni.

6.5. Neposredno biranje gradonačelnika i opoziv

Gradonačelnik i zamjenik gradonačelnika mogu biti opozvani putem referenduma, sukladno odredbama Statuta. Odluku o raspisivanju referenduma predlaže: dvadeset posto ukupnog broja birača u gradu Zadru, dvije trećine članova Gradskog vijeća. Gradsko vijeće je obvezno raspisati referendum ukoliko je prijedlog podnesen od potrebnog broja birača. Odluka o opozivu donesena je ako se na referendumu izjasni većina birača koji su glasovali, uz uvjet da ta većina iznosi najmanje 1/3 ukupnog broja birača svih članova Gradskog vijeća. Referendum za opoziv ne može biti raspisan isključivo za zamjenika Gradonačelnika. Referendum za opoziv može se raspisati samo nakon proteka roka od šest mjeseci od održanih izbora ili ranije održanog referenduma za opoziv, ne može biti raspisan i u godini kada se održavaju redoviti izbori za te dužnosti.⁷⁵

Do sada niti jedan gradonačelnik Grada Zadra nije opozvan što pokazuje slabo korištenje ovog instituta.

⁷⁰ Čl. 62-63. Statuta Grada Zadra.

⁷¹ Čl. 69. Statuta Grada Zadra.

⁷² Čl. 56. Statuta Grada Zadra

⁷³ Manojlović Toman Romea, Tijana Vukojičić Tomić, Ivan Koprić, Neuspješna europeizacija hrvatske mjesne samouprave: nedovoljna atraktivnost ili loše institucionalno oblikovanje, Godišnjak Akademije pravnih znanosti Hrvatske, Vol. X No. 1, 2019, str. 185-210., <https://hrcak.srce.hr/222955>

⁷⁴ <https://www.grad-zadar.hr/mjesni-odbori-81/>

⁷⁵ Čl. 44.-45. Statuta Grada Zadra.

6.6. Ostali oblici sudjelovanja građana

Kao dodatni, novi oblik sudjelovanja građana, u Gradu Zadru se može istaknuti Savjet mladih koji omogućuje sudjelovanje mladima te aktivno sudjeluje rješavanju problema u zajednici.⁷⁶ Sadašnji sastav Savjeta mladih je sudjelovao u angažmanu mladih u mnogim temama od financijske pismenosti, zapošljavanja, kulture (osnove debatiranja – kako unaprijediti komunikacijske vještine), sporta, eksponencijalnog gospodarskog rasta i kvalitetnog obrazovanja u sklopu projekta Održivog razvoja za područje Zadarske županije koji se provodi na razini cijele države. Osim toga, Savjet mladih je sudjelovao i u drugim projektima kao što su online instrukcije za djecu slabijeg imovinskog stanja bez novčane naknade, stručna praksa za studente Sveučilišta u Zadru na području Zadarske županije, ekonomski podcast s poduzetnicima grada Zadra (problemi u privatnom sektoru, razmjena informacija). Savjet daje preporuke i smjernice za slijedeći saziv Savjeta kako bi nastavili projekte u budućnosti jer informatička pismenost građana Hrvatske je najniža u Europi.⁷⁷

⁷⁶ https://edu.goo.hr/wp-content/uploads/2017/03/razlicite_vrste_gradanskog_sudjelovanja.pdf

⁷⁷ Video govori o aktivnostima Savjeta za period 2018.-2021. godine - <https://www.grad-zadar.hr/vijest/savjet-mladih-31/video-o-odradenim-aktivnostima-savjeta-za-razdoblje-20182021-6666.html>

7. FINANCIRANJE LOKALNE SAMOUPRAVE

Imovina grada Zadra obuhvaća sve pokretne i nepokretne stvari te imovinska prava koja mu pripadaju. Prema članku 80. Statuta o Gradu Zadru, slobodno raspolaže prihodima koje ostvaruje unutar svog samoupravnog djelokruga, a ti prihodi moraju biti razmjerni poslovima koje obavljaju njegova tijela. Kroz neke temeljne izvore definirani su prihodi grada Zadra, uključuju gradske poreze, prirezi, doprinosi, pristojbe, naknade. Dodatno su to prihodi od imovine u vlasništvu Grada, trgovačkih društava i pravnih osoba, preko koncesija, novčanim kaznama, udjelima u zajedničkom porezu, pomoći iz Državnog proračuna te drugih zakonom određenih vrsta prihoda. Gradsko vijeće Grada Zadra donosi odluke o vrsti i visini poreza, oslobađanju od plaćanja poreza te postupcima vezanim uz proračun. Propisuje raspodjelu prihoda i rashoda proračuna, postupak planiranja, izrade i donošenja proračuna, koji predlaže Gradonačelnik. Ukoliko ne predloži proračun, može biti razriješen, a Vlada imenuje povjerenika za obavljanje njegovih poslova.⁷⁸

Proračun je najvažniji financijski akt jedinice lokalne samouprave. Njega donosi Gradsko vijeće. Ako Gradsko vijeće ne donese proračun prije početka proračunske godine, privremeno se, a najduže za prva tri mjeseca proračunske godine, na osnovi odluke o privremenom financiranju, nastavlja financiranje poslova, funkcija i programa tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugih proračunskih i izvanproračunskih korisnika u skladu s posebnim zakonom.⁷⁹ Sukladno čl. 84. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, ako Vijeće ne donese proračun za sljedeću godinu, niti odluku o privremenom financiranju te ako ne donese proračun do isteka roka privremenog financiranja, ono se raspušta odlukom Vlade. Gradsko vijeće i gradonačelnik se zajednički raspuštaju ako gradsko vijeće i nakon raspuštanja ne donese proračun u roku od 90 dana od dana konstituiranja ili u roku od 45 dana od dana prijedloga novog gradonačelnika.⁸⁰ Grad Zadar je za prethodnu godinu koristio tehnički Proračun za nužne troškove te je Visoki upravni sud upozorio na izglasavanje u roku 45 dana jer u protivnom traži raspisivanje novih izbora koje provodi Vlada Republike Hrvatske.⁸¹ Proračun je ipak izglasan, a tijelo nije raspušteno.⁸²

⁷⁸ Čl. Čl. 79-84a. Statuta Grada Zadra.

⁷⁹ Čl. 85. Statuta Grada Zadra.

⁸⁰ Čl. 84. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

⁸¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zadar- napokon-dobio-proracun-za-ovu-godinu/2596354.aspx>

⁸² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zadar- napokon-dobio-proracun-za-ovu-godinu/2596354.aspx>

Proračun Grada Zadra je transparentno objavljen na web stranicama, sadrži sve prihode i rashode na računu Grada. Prikaz je svih planiranih aktivnosti za tekuću godinu uz analizu svih troškova za određene projekte.⁸³

Grad je uprihodio 125.070.989 eura za prethodnu godinu, najviše primitaka putem poreza (49.7%), pomoći iz inozemstva i unutar opće države (16.5%) te administrativnih i upravnih pristojbi, naknada (20.4%).⁸⁴

Planirani ukupni rashodi i izdaci u 2025. godini su 132.753.743,90 eura, a u 2026. godini 130.511.342,90 eura.⁸⁵ Rashodi za zaposlene u 2024. godini iznose 41.072.147,39 eura (23,42%) više u odnosu na proračunsku 2023. godinu radi porasta plaća gradske uprave, ustanova u kulturi i športu, osnovnih škola i vrtića te JVP prema kolektivnom ugovoru. Materijalni rashodi za 2024. godinu su porasli u iznosu 23.141.041,08 ili 16,10 %. Tu spadaju rashodi usluga telefona, pošte, prijevoza, komunalne usluge, intelektualne usluge (zelene površine, nerazvrstane ceste i dr).⁸⁶

⁸³ <https://www.grad-zadar.hr/proracun-grad-a-zadra-94/>

⁸⁴ <https://krsevan.grad-zadar.hr/GradskoVijece/SAZIV%2021%20-%202025/GV%2030%20-%2006.09.24/01%20-%20Prora%C4%8Dun%202024..pdf>

⁸⁵ <https://www.grad-zadar.hr/repos/doc/Proracun%202024.-2026.%20Rujan%202024..pdf>

⁸⁶ <https://krsevan.grad-zadar.hr/GradskoVijece/SAZIV%2021%20-%202025/GV%2030%20-%2006.09.24/01%20-%20Prora%C4%8Dun%202024..pdf>

8. ZAKLJUČAK

Lokalna samouprava ključna je u modernom društvu. Analiza Grada Zadra pokazuje koja su osnovna obilježja jedinica lokalne samouprave, kako funkcioniraju tijela grada i kako funkcionira lokalna uprava i lokalne službe. Analiza lokalne samouprave Grada Zadra pokazuje koja su njena tijela, način na koji ona funkcionira uz jasno definirane nadležnosti i odgovornosti, djelovanje usmjereno na učinkovito obavljanje javnih poslova i daje uvid u to što je dobro, a što bi trebalo unaprijediti.

Kao pozitivno može se istaći samoupravni djelokrug kojim Grad Zadar ostvaruje potrebe građana, iako bi on mogao biti i širi budući da je Grad Zadar jedna od najrazvijenih lokalnih jedinica u Hrvatskoj. Analiza je pokazala da Grad Zadar dobro upravlja svojom imovinom. Pozitivne prakse uključuju i primjenu vlastitog Etičkog kodeksa. Uz to, Grad Zadar ima dobru suradnju s ostalim jedinicama lokalne samouprave u Hrvatskoj. Grad ima dobro organizirane upravne odjele kojih je sve više radi pomoći lokalnom stanovništvu, od poljoprivrede preko ruralnog turizma koji je u velikom porastu, ali i racionalnije podjele novca iz Europskih fondova.

Ono gdje su moguća poboljšanja je rano informiranje građana i uključivanje u funkcioniranje grada kako bi se povećalo povjerenje lokalne vlasti i zajednice. Rad Savjeta mladih Zadra pokazuje da postoji problem uključenosti mladih ljudi u društvo, financijska nepismenost je slaba te je slaba uključenost u rad lokalnih institucija. Nepostojanje posebnih web stranica mjesnih odbora Grada Zadra pokazuje manje mogućnosti informiranja i sudjelovanja građana. Ključno je razvijati sustav u kojem građani aktivno sudjeluju u budućnosti svoga grada što doprinosi unaprjeđenju zajednice.

POPIS LITERATURE

Knjiga:

1. Ivanišević, S., Izvršne institucije u lokalnoj samoupravi, Zagreb, Institut za javnu upravu, 2008.
2. Koprić, I., Marčetić, G., Musa, A., Đulabić, V., Lalić Novak, G., Upravna znanost - Javna uprava u suvremenom europskom kontekstu, Zagreb, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2021

Rad u knjizi/zborniku:

Rad u časopisu:

1. Koprić I., Klarić, M. , Noviji razvoj lokalne demokracije u Hrvatskoj, Hrvatska i komparativna javna uprava: časopis za teoriju i praksu javne uprave, Vol. 15 No. 2, 2015., Noviji razvoj lokalne demokracije u Hrvatskoj, 389-414, <https://hrcak.srce.hr/clanak/298339>
2. Lopižić I., Grad Dubrovnik kao jedinica lokalne samouprave, Zagrebačka pravna revija 4 (3), 335-360, znanstveni članak
3. Manojlović Toman Romea, Tijana Vukojičić Tomić, Ivan Koprić, Neuspješna europeizacija hrvatske mjesne samouprave: nedovoljna atraktivnost ili loše institucionalno oblikovanje, Godišnjak Akademije pravnih znanosti Hrvatske, Vol. X No. 1, 2019, str. 185-210., <https://hrcak.srce.hr/222955>
4. Manojlović Toman Romea, Tijana Vukojičić Tomić: Načelo demokracije Europske povelje o lokalnoj samoupravi i sudjelovanje građana u hrvatskoj lokalnoj samoupravi. U: I. Koprić, 2018, Europeizacija hrvatske lokalne samouprave, Zagreb: Institut za javnu upravu.

Dokument:

1. Razvojna agencija Zadarske županije, ZADRA d.o.o., Strategija razvoja grada Zadra 2013-2020., https://www.zadra.hr/images/dokumenti/izradeni_strateski_dokumenti/14.pdf

Propis:

1. Europska povelja o lokalnoj samoupravi (NN 14/97, 2/07, 4/08 i 5/08) https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/1997_10_14_95.html
2. Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Narodne novine, br. 33/2001, 60/2001, 129/2005, 109/2007, 36/2009, 125/2008, 36/2009, 150/2011, 144/2012, 123/2017, 98/2019, 144/2020
3. Zakon o ustanovama, Narodne novine, br. 76/93, 29/97, 47/99, 35/08, 127/19, 151/22.
4. Zakon o službenicima i namještenicima u lokalnoj (područnoj) regionalnoj samoupravi, Narodne novine, br. 86/08, 61/11, 4/18, 112/19.
5. Zakon o lokalnim izborima, Narodne novine br. 144/2012, 121/2016, 98/2019, 42/2020, 144/2020, 37/2021
6. Statuta Grada Zadra, Pročišćeni tekst Statuta Grada Zadra obuhvaća Statut Grada Zadra „Glasnik Grada Zadra“, broj 9/09 te statutarne izmjene i dopune objavljene u „Glasniku Grada Zadra“, broj: 28/10, 3/13, 9/14, 3/18, 15/19, 2/20 i 3/21.

7. Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područje (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti, Narodne novine br. 3/24

Web:

1. <https://www.grad-zadar.hr/>
2. <https://www.index.hr/vijesti/clanak/zadar-napokon-dobio-proracun-za-ovu-godinu/2596354.aspx>
3. <https://krsevan.grad-zadar.hr/GradskoVijece/SAZIV%2021%20-%2025/GV%2030%20-%2006.09.24/01%20-%20Prora%C4%8Dun%202024..pdf>
4. <https://www.grad-zadar.hr/repos/doc/Proracun%202024.-2026.%20Rujan%202024..pdf>
5. <https://www.grad-zadar.hr/vijest/savjet-mladih-31/video-o-odradenim-aktivnostima-savjeta-za-razdoblje-20182021-6666.html>
6. https://edu.goo.hr/wp-content/uploads/2017/03/razlicite_vrste_gradanskog_sudjelovanja.pdf
7. <https://www.grad-zadar.hr/mjesni-odbori-81/>
8. <https://liburnija-zadar.hr/o-nama/>
9. <https://www.grad-zadar.hr/trazilica/ustanove>
10. <https://www.grad-zadar.hr/eticki-kodeks-1296/>
11. <https://www.057info.hr/vijesti/2024-03-06/je-li-se-povecava-broj-zaposlenih-u-gradskoj-upravi-u-odjelu-za-socijalnu-skrb-savim-sigurno/>
12. <https://www.grad-zadar.hr/odluke-gradonacelnika-2024-1276/>
13. <https://www.vecernji.hr/vijesti/i-marko-vucetic-napusta-politiku-zadrani-se-boje-svoje-sjene-a-ja-sam-za-sve-ili-nista-zadar-to-ne-bi-podnio-1834186>
14. <https://www.grad-zadar.hr/urbano-podrucje-zadar-1052/>
15. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/zadar>
16. [Ive Livljanić - IKA \(hkm.hr\)](https://www.ive-livljanić-hka.hr/)
17. https://web.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_01/h01_01_01_zup13_5207.html
18. <https://www.grad-zadar.hr/vijest/opce-vijesti-28/prijedlozi-za-javna-priznanja-gradazadra-za-2024-godinu-8591.html>
19. https://www.peticijeonline.com/molimo_grad_zadar_da_osigura_prostor_udruzi_svjet_lo_zadar?fbclid=IwAR2blhzup-PB6yZEyWbt4HxUM7yKwAz7Y3IV1TWKf7xCBs3ywcPzBrDlwbl

20. <https://zadarskitjednik.hr/grad-zadar/udruga-svjetlo-pokrenula-peticiju-za-dobivanje-novog-prostora-prijeti-im-ukidanje-licence-za-rad-2509402>